

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การวิจัยทางการแพทย์มีความสำคัญมากต่อวงการแพทยศาสตร์ ทั้งในด้านการศึกษา และการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ในปัจจุบันวิชาการต่าง ๆ ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางมาก ทำให้มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่แพทย์ทุกคนจะมีความรู้ในวิชาการทุกเรื่อง อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นแพทย์แล้ว หากไม่ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีก ก็จะกลายเป็นผู้ที่ล้าหลังและไม่สามารถที่จะเป็นแพทย์ที่ดีได้ อีกประการหนึ่งความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก จึงได้มีการนำเอาวิธีการรักษาและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มขึ้นเสมอ วิธีการเก่า ๆ ก็ล้าสมัยไป ดังนั้นแพทย์จึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาวิธีการหรือเทคนิคที่ควรใช้มาใช้และเลิกใช้วิธีการบางวิธีที่ล้าสมัย สำหรับอาจารย์ในโรงเรียนแพทย์นั้น ยิ่งมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องรู้ถึงวิธีการวิจัย ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ได้ เพื่อนำไปสอนให้แก่นักศึกษาแพทย์ กับทั้งยังจะได้ผลิตผลงานวิจัยชิ้นใหม่ ๆ ขึ้นมา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย ผู้ร่วมงาน ตลอดจนสังคมทั่วไปด้วย^๑

แม้ว่าประเทศไทย จะยังคงขาดแคลนทั้งกำลังคนและงบประมาณทางด้านการศึกษาและการแพทย์แต่การวิจัยทางการแพทย์นั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นเท่าเทียมกับการให้บริการ การรักษาโรค การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ งานทั้ง ๓ ประการหลังนี้ต้องการความรู้จากการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพของงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

^๑จรัส สุวรรณเวลา, "ข้อคิดเกี่ยวกับการวิจัยทางการแพทย์และอนามัย," วารสารวิจัย

ในการค้นคว้าวิจัยนั้น ห้องสมุดมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ เป็นแหล่งเก็บรวบรวม ความรู้และงานวิจัยต่าง ๆ ไว้ งานวิจัยส่วนมากจะทำได้สำเร็จย่อมต้องอาศัยทรัพยากรห้อง สมุดทั้งหลาย อาทิ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร เป็นต้น เพื่อค้นหาเรื่องราวความ รู้ที่เกี่ยวข้อง แม้แต่งานวิจัยประเภททดลองในห้องปฏิบัติการก็ต้องอาศัยห้องสมุดไม่ทางตรง ก็ทางอ้อมเพื่อทำการค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ ให้เป็นพื้นฐานการวิจัยเสียก่อน

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นแหล่งการค้นคว้าวิจัยอีกแห่ง หนึ่งที่ให้บริการแก่นักวิจัยทางการแพทย์ ห้องสมุดประกอบไปด้วยทรัพยากรห้องสมุด เช่น หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทางด้านการแพทย์ในจำนวนและขอบเขตพอสมควรไว้ บริการ การใช้ทรัพยากรห้องสมุดเหล่านี้ เพื่อการค้นคว้าวิจัย และการเขียนบทความลงใน วารสารหรือเขียนตำรา ตลอดจนการเขียนรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ ของผู้ใช้ห้องสมุดย่อม จะมีลักษณะการใช้ ปัญหาการใช้ ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ แตกต่างกันและมีปริมาณไม่เท่ากัน วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์ในคณะ แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เพื่อการทำงาน เขียนและงานวิจัยทางการแพทย์โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบถึงวิธีการใช้ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด นอกจากนี้ยังจะได้ทราบ ข้อ เสนอแนะและความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อห้องสมุด ซึ่งจะ ได้ใช้ เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงงานห้องสมุดของผู้บริหารงานห้องสมุดต่อไป ประกอบกับผู้เขียนวิทยานิพนธ์เองเคย รับหน้าที่ตำแหน่งบรรณารักษ์ฝ่ายจ่าย-รับและบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าของห้องสมุด แห่งนี้ก่อนที่จะมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท จึงเห็นว่า วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้น่าจะ เป็นประโยชน์ อย่างมากต่อการทำงานในอนาคต

ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์รวบรวม บรรณานุกรมงาน เขียน และงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ตั้งแต่แรก เริ่มจนถึงปีการศึกษา ๒๕๖๑ ไว้ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่ผู้ค้นคว้าวิจัยอื่น ๆ จะได้ทราบ เรื่องที่ได้มีผู้เคยวิจัยมาแล้ว เพื่อ เป็นแนวทางในการวิจัย และ เพื่อมิให้เกิดการทำงาน เขียน และวิจัยซ้ำซ้อนกัน

งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เรื่องนี้

ในประเทศไทย มีการทำวิจัยหลาย เรื่อง แต่ที่นับว่าเกี่ยวข้องกับงานวิจัย เรื่องนี้

มีดังต่อไปนี้

จากรุร ลัทธธากิ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ชั้นมหาบัณฑิต เสนอต่อแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เรื่อง "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัยในประเทศไทย" ในการนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมปัญหาในการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัย ศึกษาถึงประเภทของวัสดุที่นำมาใช้อ้างอิงประกอบการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนรวบรวมบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ของทั้ง ๒ สาขานี้ด้วย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนแรกวิเคราะห์ถึงการใช้หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุด ส่วนที่สองวิเคราะห์ถึงปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุด

ผลการวิเคราะห์ในส่วนแรกนั้น ปรากฏว่านักวิจัยใช้หนังสือทั่ว ๆ ไป เช่น ตำราประกอบการค้นคว้ามาก เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนวารสารและหนังสือพิมพ์นั้นใช้อ้างอิงเป็นอันดับสอง สิ่งพิมพ์รัฐบาลอ้างอิงไว้เป็นอันดับสาม ส่วนหนังสืออ้างอิงใช้น้อยกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น และเอกสารที่นำมาประกอบการค้นคว่านั้น เป็นเอกสารภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาล กล่าวคือใช้หนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษร้อยละ ๖๐.๓๙ และเป็นภาษาไทยเพียงร้อยละ ๓๘.๖๑ สำหรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้นใช้สิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาไทยร้อยละ ๗๐.๕๙ และเป็นภาษาอังกฤษร้อยละ ๒๙.๔๑

สำหรับการวิเคราะห์ปัญหาในส่วนที่ ๒ นั้น พบว่ากลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้วและกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่พอเพียงของจำนวนหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาลและหนังสืออ้างอิง รวมทั้งโสตทัศนวัสดุ ในแต่ละสาขาวิชา ปัญหาเอกสารส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ปัญหาไม่ทราบว่าจะหาสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้จากห้องสมุดใดบ้าง ความต้องการหนังสือที่ผู้อื่นกำลังใช้อยู่ ปัญหาไม่สามารถค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการได้

สรุปผลการวิจัยได้ว่า ปัญหาที่แตกต่างกันของนักวิจัยนั้น ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่จัดทำวิทยานิพนธ์ว่ามีเอกสารประกอบการค้นคว้ามากพอหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัยเองว่ามีพื้นความรู้และประสบการณ์ในด้านการใช้ห้องสมุดมากน้อยเพียงใด มีพื้นความรู้ภาษาอังกฤษพอเพียง

หรือไม่^๑

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่นับว่าเกี่ยวข้องกัน คือ วิทยานิพนธ์ของวิลาวัณย์ วงศ์สุภา เสนอต่อแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่นกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ เรื่อง "ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศไทย" เป็นการศึกษาห้องสมุดโรงเรียนแพทย์อย่างกว้าง ๆ ในด้านประวัติและพัฒนาการของห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย สำหรับในประเทศไทยศึกษาจากห้องสมุด ๕ แห่งคือ ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ โรงพยาบาลรามารับดี และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษาถึงพัฒนาการของห้องสมุดประเภทนี้รวมทั้งการบริหาร การดำเนินงาน และการให้บริการ ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์เหล่านี้ต้องประสบ อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับทุน บุคคลากร ตลอดจนฐานะของบรรณารักษ์ สรุปผลได้ว่า แม้ว่าห้องสมุดโรงเรียนแพทย์จะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้ว ผู้เขียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ควรได้รับความสนับสนุนในทางการเงิน และควรยกฐานะของบรรณารักษ์ให้มีตำแหน่งเทียบเท่าอาจารย์และผู้บังคับบัญชามีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้ห้องสมุดมีความเจริญก้าวหน้า^๒

และใน พ.ศ. ๒๕๒๑ ศักดิ์ชัย ขวัญสุวรรณ ได้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" การสำรวจใช้ข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแก่อาจารย์ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจากคณะต่าง ๆ ๑๑ คณะ จำนวน ๕๕๐ คน และได้รับคืนมา ๔๕๑ ชุด หรือร้อยละ ๘๒ ของจำนวนที่แจกทั้งหมด

^๑ จารุพร สัทธาธิก, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัยในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

^๒ วิลาวัณย์ วงศ์สุภา, "ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

ผลการวิจัยได้พบว่า อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้หนังสือตำราภาษาต่างประเทศสำหรับการค้นคว้าวิจัยและเตรียมการสอน รองลงมาคือใช้วารสารภาษาต่างประเทศและภาษาไทยกับตำราภาษาไทย ในการเข้าใช้ห้องสมุดนั้น อาจารย์นิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง จุดมุ่งหมายสำคัญของการเข้าใช้ห้องสมุดคือ เพื่อยืมและคืนหนังสือ สาเหตุที่ทำให้อาจารย์ไม่ชอบเข้าใช้หอสมุดกลางเพราะอากาศในห้องสมุดร้อน และไม่มีหนังสือตรงกับความต้องการ นอกจากนั้นหอสมุดกลางยังตั้งอยู่ไกลจากคณะต่าง ๆ หลายคณะ ทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทางมาใช้ ประกอบกับอาจารย์ส่วนมากไม่มีเวลาว่างสำหรับเข้าใช้ห้องสมุดด้วย อาจารย์จำนวนมากไม่เคยใช้บริการหลายประเภทของหอสมุดกลาง และไม่ทราบว่ามีการเหล่านั้นในห้องสมุดด้วย เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการโสตทัศนอุปกรณ์ บริการที่อาจารย์นิยมใช้มากที่สุดคือ บริการยืมหนังสือ รองลงมาคือบริการหนังสือสำรอง และบริการถ่ายเอกสาร สำหรับบริการที่ต้องการให้จัดเพิ่มขึ้นได้แก่ บริการจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ บริการหมุนเวียนวารสารทางวิชาการแก่อาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ การจัดทำคู่มือแนะนำการใช้หนังสือและสิ่งพิมพ์ที่มีวิธีใช้ยุ่งยาก ตลอดจนการถ่ายสำเนาบทความทางวิชาการของวารสารฉบับใหม่ด้วย

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยต่อห้องสมุดคือ สำนักหอสมุดกลางควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาปรับปรุงการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้เหมาะสมตามความต้องการของอาจารย์และควรมีการประชาสัมพันธ์บริการ และกิจกรรมของห้องสมุดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คือ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับห้องสมุดให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อสามารถให้บริการแก่อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๑

^๑ทัศนีย์ ชวัญสุวรรณ, "การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑).

สำหรับในต่างประเทศ มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยจัดทำดังต่อไปนี้
คือ

ผลงานของบรรณารักษ์ ๒ คน ชื่อ เอส ซี ดีร์ และ เอส เค อมันด์ เรื่อง
"การสำรวจห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" สรุปผลได้ว่า ผู้วิจัย
ได้ทำการสำรวจห้องสมุดของสถาบันที่สอนวิชาการแพทย์ในประเทศพม่า ศรีลังกา อินเดีย
อินโดนีเซีย มองโกเลีย และประเทศไทย โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.
๒๕๑๒ จำนวน ๑๑๔ แห่ง มีผู้ส่งแบบสอบถามคืนมา ๙๐ แห่ง หรือร้อยละ ๗๙ เกี่ยวกับข้อมูล
ที่สำรวจ ได้สำรวจจำนวนเจ้าหน้าที่ งบประมาณและจำนวนทรัพยากรห้องสมุด พร้อมทั้ง
บริการที่ห้องสมุดต่าง ๆ จัดทำด้วย ได้แก่ การเปิดปิดของชั้นหนังสือ ระบบและระเบียบการ
ยืม การยืมระหว่างห้องสมุด การบอกรับวารสารและวารสารสารระสังเขปเพื่อบริการแก่ผู้
อ่าน การแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ซ้ำ การส่งข้อมูลในความสนใจของผู้ใช้ให้เข้าถึงตัวผู้ใช้
บริการถ่ายเอกสาร ไมโครฟิล์ม และสำเนาต้นฉบับ (Reprint) ระบบการจัดหาและจัดสิ่ง
พิมพ์ เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการห้องสมุด นอกจากนี้ยังแยกวิเคราะห์ข้อมูลตามประเทศ
อีกด้วยตอนท้ายสุด เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้วิจัย ซึ่งในด้านการจัดบริการสิ่ง
พิมพ์และข้อมูลเห็นว่า ควรจะจัดให้มีหนังสือตำราที่ซื้อได้ในราคาถูกให้นักศึกษายืม จัดบริการ
ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เช่นจัดให้บริการของ MEDLARS ได้ จัดให้มีเครื่อง
อ่านไมโครฟิล์มและไมโครไฟฟ์ ท้ายสุดผู้วิจัยเสนอว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรได้รับการฝึกหัด
มาอย่างดี มีตำแหน่งที่เหมาะสม และถ้ามีโอกาสควรได้รับการศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมอีก
และควรได้มีส่วนร่วมกิจกรรมในอาชีพของตน"

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เจเนท ฟรีดแลนเดอร์ ได้ทำวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เสนอต่อมหาวิทยาลัยเคสเวสเทิร์นรีเสิร์ช เรื่อง "การใช้

"S.C. Dhir and S.K. Amand, "Survey of Medical School
Libraries in Southeast Asia," UNESCO Bulletin Library 26 (November-
December 1972): 315-323.

ห้องสมุดทางการแพทย์ของหมอ" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาถึงการใช้ห้องสมุดของคณาจารย์โรงเรียนแพทย์ ซึ่งพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดเลือกทรัพยากรห้องสมุดใช้โดยอาศัยประสบการณ์การใช้ เลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่ และเลือกใช้สิ่งพิมพ์ที่ใช้ได้ง่าย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ทรัพยากรห้องสมุดคือ ความเคยชินในการใช้ ข้อมูลที่ผู้ใช้ค้นหาที่มากที่สุดคือ ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเฉพาะทางของแต่ละสาขาวิชา สำหรับการเผยแพร่การวิจัยใช้การพูดคุยกันระหว่างผู้ร่วมงานในแขนงวิชาเดียวกัน ผู้ใช้ห้องสมุดใช้วารสารกันมาก และนิยมถ่ายสำเนาบทความที่สนใจไปใช้ นอกจากนี้มีการใช้เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่นของส่วนตัวด้วย ผู้วิจัยส่วนมากจะหาข้อมูลด้วยตนเองมากกว่า จะใช้บริการของบรรณารักษ์^๑

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ แลงเนอร์ ได้เขียนบทความเรื่อง "ผู้ใช้บริการและบริการห้องสมุดทางการแพทย์ ปี พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๐๘"^๑ สรุปความได้ว่า ห้องสมุดแพทย์มีสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นมากในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ และได้ช่วยเหลือผู้ใช้บริการเป็นอย่างมากในการค้นคว้าวิจัย ผู้เขียนแบ่งห้องสมุดทางการแพทย์ออกเป็น ๗ ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดแพทย์ของรัฐบาล ของโรงเรียนแพทย์ ของสมาคมแพทย์ ของโรงพยาบาลของโรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุดแพทย์ในมหาวิทยาลัย และห้องสมุดแพทย์ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งในห้องสมุดประชาชน ในด้านผู้ใช้ห้องสมุดสามารถแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพ คือ พวกอาจารย์แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย แพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้าน กลุ่มกึ่งอาชีพ คือพวกนักศึกษาพยาบาลและพยาบาล นักศึกษาทันตแพทยศาสตร์ ช่างเทคนิค กลุ่มอาชีพอื่นคือนักกฎหมาย วิศวกร นักอุตสาหกรรม และกลุ่มอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้อง คือ พวกที่แพทย์แนะนำให้อ่านหนังสือแพทย์ ผู้สนใจเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ นักศึกษาที่จะเขียนรายงานเป็นต้น นอกจากนี้ยังได้เขียนเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดทำ ได้แก่ การสอนวิธีใช้ห้องสมุด จัดนิทรรศการ บริการแปล บริการตรวจบรรณานุกรม บริการนำบัตรโรคโดยใช้หนังสือ

^๑Janet Friedlander, "Physician Use of a Medical Library,"
(Doctoral dissertation, Graduate School of Library Science, Case
Western Reserve University, 1970).

บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการเลือกข้อมูลที่น่าสนใจเฉพาะ เรื่อง ในตอนท้ายบทความผู้เขียน กล่าวถึง การใช้เครื่องจักรกลมาช่วยในการบริการของห้องสมุด เช่น ที่หอสมุดแพทย์แห่งชาติ อเมริกา^๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่องานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของ คณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒. เพื่อทราบข้อ เสนอแนะของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันจะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการของห้องสมุดต่อไป
๓. เพื่อรวบรวมบรรณานุกรมงานเขียนและงานวิจัยทางด้านการแพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๕๒๑

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาถึง การใช้หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด เพื่อทำงานวิจัย และงานเขียนทางการแพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งในค่านิยามลักษณะการใช้ และปัญหาการใช้บริการห้องสมุด และได้รวบรวมบรรณานุกรมงานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ตีพิมพ์ลงในหนังสือและวารสารทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนรายงานการประชุมทางการแพทย์ต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๑ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๑.

^๑Mildred C. Langner, "User and User Services in Health Sciences Libraries: 1945-1965," Library Trends 23(July 1974): 7-26.

ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ได้

๑. ทราบปัญหาและข้อคิดเห็นของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในเรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่องานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์

๒. ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น

๓. บรรณานุกรมงานเขียนและงานวิจัยของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาถึงการวิจัยทางการแพทย์ และบทบาทของห้องสมุดต่อการวิจัยทางการแพทย์ โดยคัดค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร และเอกสารอื่น ๆ

๒. ดำเนินการสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยสร้างแบบสอบถาม และทดลองใช้กับอาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อนำมาแก้ไขแล้ว จึงสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์ขึ้น

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามแก่คณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคน จำนวน ๑๘๗ ชุดด้วยตนเอง

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล คิดค่าตอบเป็นร้อยละของจำนวนผู้ตอบ หาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N} \quad \text{และ} \quad SD = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left[\frac{\sum fX}{N} \right]^2}$$

ตามลำดับ

ศัพท์นิยามที่ใช้ในการวิจัย

งานเขียน หมายถึง ผลงานที่มีผู้เขียนออกมาทั้งในรูปของบทความในวารสารและรูปของหนังสือตำรา รายงานการวิจัย ตลอดจนจุลสารต่าง ๆ ทางทางการแพทย์

บริการสารสนเทศ เดิมเรียกว่าบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า มีทั้งบริการภายในห้องสมุด และบริการทางโทรศัพท์ และบริการทางไปรษณีย์ บริการนี้จะช่วยแนะนำ

และช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดให้ได้รับคำตอบหรือตอบข้อสงสัยต่าง ๆ

ผู้บริหารงานห้องสมุด คือ ผู้บริหารงานห้องสมุดอันได้แก่ คณบดี ซึ่งมีหน้าที่บังคับบัญชาสายงานห้องสมุดโดยตรง และคณะกรรมการห้องสมุด

ผู้ให้บริการในห้องสมุด หมายถึง บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ผู้ใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษาแพทย์ ข้าราชการ

ห้องสมุดทางการแพทย์ หมายถึงห้องสมุดที่มีทรัพยากรห้องสมุดเน้นหนักทางด้านสาขาวิชาแพทยศาสตร์ และเป็นห้องสมุดสังกัดมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่รวมถึงห้องสมุดที่สังกัดหน่วยงานอื่นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย